

& Overijssel!

vertrouwen verbinden versnellen

Coalitieakkoord 2007-2011

april 2007

vertrouwen verbinden versnellen

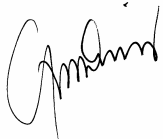
april 2007

Dit coalitieakkoord voor Overijssel 2007-2011 drukt onze ambitie uit om samen met al onze partners te investeren in een vitale samenleving in een mooi landschap. Wij verbinden ons aan de afspraken in dit akkoord.

De coalitiepartners:

de CDA-fractie, T. Rietkerk, voorzitter

de PvdA-fractie, C. Abbenhues, voorzitter

de VVD-fractie, J. Klaasen, voorzitter

&Overijssel!

vertrouwen verbinden versnellen

Mensen wonen met plezier in Overijssel. Mensen komen graag in Overijssel. Overijssel is veelzijdig. Twente omvat het op vier na grootste stedelijk gebied van Nederland. Daar zetten we in op kennisintensieve maakindustrie en samenwerking met Duitse burens in het benutten van de achterlandverbindingen. De IJsselsteden raken steeds nauwer betrokken bij de dynamiek van de Randstad. In de IJsselstreek en langs de A1 ontwikkelt de werkgelegenheid zich sterk. Mensen zien de verkeersdruk toenemen. Het stedelijk netwerk Zwolle-Kampen maakt al lange tijd een stormachtige ontwikkeling door. Sinds enige jaren geldt dit ook voor Steenwijk en Hardenberg. De aanleg van de Hanzelijn biedt nog meer kansen, maar vraagt ook om aandacht voor de kwaliteit van het landschap. De Nationale Landschappen IJsseldelta en Noord-Oost Twente en de Nationale Parken Weerribben en Wieden en Sallandse Heuvelrug illustreren de schoonheid van Overijssel. Behouden en versterken van de kwaliteit van de leefomgeving is een van onze belangrijkste uitdagingen.

De ambitie van Overijssel is om een vitale samenleving tot ontplooiing te laten komen in een mooi landschap. Een samenleving, waar alle Overijsselaars zich thuis voelen en participeren. Met bloeiende steden als motoren voor cultuur en werkgelegenheid, ingebed in een landschap, waarin wonen, natuur, landbouw en water elkaar versterken. Duurzame samenhang tussen al deze doelen is de rode draad in dit coalitieakkoord. In Overijssel werken burgers, bedrijven kennisinstellingen, gemeenten, waterschappen, provincie en tal van andere organisaties samen om deze ambitie waar te maken. Met al deze partners vormen we vitale coalities, netwerken waarin verschillende partners gezamenlijk in actie komen om maatschappelijk resultaat te boeken. Iedere Overijsselaar kan zijn of haar bijdrage leveren. We stellen mensen in staat inhoudelijk bij te dragen aan de uitvoering van belangrijke projecten bijvoorbeeld door de ontwikkeling van beleidsalternatieven. Daarbij maken we van tevoren duidelijk hoe we de bijdrage van burgers benutten. Bovendien koppelen we terug over wat er met die inbreng gedaan is en waar het toe geleid heeft.

Voor veel mensen zijn de werkzaamheden van de provincie niet zo duidelijk. In haar streven naar zichtbaarheid heeft de provincie zich in het verleden ook bezig gehouden met vele verschillende en vaak lokale projecten en initiatieven. Wij vinden dat gemeenten en provincie ieder een eigen rol te spelen hebben. Daarom concentreren we ons met nieuw elan op vraagstukken en ontwikkelingen met (boven-)regionale betekenis:

- we stellen het meedoen van mensen aan de samenleving centraal;
- we richten ons op resultaat, ondernemerschap, creativiteit en initiatief;
- waar mogelijk geven we anderen meer ruimte om hun eigen doelen en verantwoordelijkheden waar te maken;
- we investeren zelf fors in (innovatieve) projecten met (boven-)regionale uitstraling.

We redeneren vanuit onze visie op de sociaal-economische ontwikkeling van Overijssel en onze opdracht voor de kwaliteit van de leefomgeving en duurzaamheid in brede zin. We concentreren onze inzet op robuuste projecten en erkende provinciale bevoegdheden. We beëindigen activiteiten waarbij onze toegevoegde waarde beperkt is.

De kern van onze bijdrage ligt op de terreinen leefomgeving, regionale economie, mobiliteit, landbouw, natuur en landschap, water en de bovenlokale sociale infrastructuur en cultuur. Wij

stellen ons verantwoordelijk voor de realisatie van complexe projecten waarin meerdere provinciale doelen op deze terreinen samenkomen. We zetten de beschikbare vermogensopbrengsten daarvoor in. We versterken de krachtige ontwikkeling van Overijssel met de acties, die we in de volgende hoofdstukken toelichten. Het akkoord leidt daarnaast tot de volgende investeringsagenda (zie ook hoofdstuk 8):

1. Voor de kwaliteit van de leefomgeving en sociaal-economische ontwikkeling verbinden we ons aan:
  - Aanpak van de stationsomgevingen van Oldenzaal/Hengelo, Almelo, Deventer en Zwolle/Kampen
  - IJsseldelta
  - Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente en omgeving
  - Gebiedsontwikkeling Nijverdal/Koninklijke Ten Cate
  - Gebiedsontwikkeling A1-corridor
  - Voortgaande impuls woningbouwproductie, met name voor starters en ouderen
2. Voor het behoud en de groei van werkgelegenheid en een sterke regionale economie en agrarische sector verbinden we ons aan:
  - Ruimte voor bedrijven: herstructurering van verouderde bedrijventerreinen en nieuwe terreinen
  - Gebiedsontwikkeling Kennispark Twente
  - Gekwalificeerd aanbod voor alle niveaus van de arbeidsmarkt
  - De organisatie van de keten van innovatie in de kennisintensieve maakindustrie
3. Voor verbetering van de mobiliteit verbinden we ons aan:
  - Opwaardering van de N35 (Zwolle – Almelo) tot een 2x2 strooks autoweg
  - Een 2x1 strooks 100 km/h N18 (Enschede – Varsseveld)
  - Verbetering van capaciteit en diverse aansluitingen op de A1 en de A28
  - Opwaardering van de N340 (Zwolle-Ommen)
  - Benutten van kansen rond de Hanzelijn
  - Verbetering van spoorverbindingen Zwolle-Kampen, Zwolle-Emmen, Twente-Emmen.
  - Een kwartier-busdienst in Deventer
  - Verbeteren waterverbinding Kampen – Harlingen en Twentekanaal
  - Meer ruimte en faciliteiten voor fietsen
4. Voor duurzaamheid en natuurontwikkeling verbinden we ons aan:
  - Tijdige realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS) in 2018 door extra investering in de komende 4 jaar;
  - Een duurzamer energieverbruik en een substantiële reductie van de uitstoot in Overijssel
  - Het saneren van de teerput bij Vasse en het Olasfa-terrein bij Olst.
  - Extra inzet op asbestsanering en waterbodemsanering
5. Voor water en waterveiligheid verbinden we ons aan:
  - Aanpak van gevolgen van klimaatverandering, waaronder verdroging en vernatting
  - Investeren in Ruimte voor de IJssel en Ruimte voor de Vecht/Regge
6. Voor versterking van de sociale infrastructuur en de beleving van cultuur in Overijssel verbinden we ons aan:
  - Goede jeugdzorg, die de maatschappelijke kansen van jeugdigen en jongeren vergroot, met kortere wachttijden
  - Versterking van de sociale infrastructuur voor ouderen, vrijwilligers en sport
  - Versterking van de basisinfrastructuur van culturele voorzieningen
  - Restauratie en revitalisering van karakteristieke monumenten als industrieel, cultureel en agrarisch erfgoed en kerkgebouwen
  - Culturele evenementen met (inter-)nationale uitstraling

Om dit allemaal te realiseren verlenen we niet alleen subsidies aan anderen, maar investeren vooral ook zelf of halen door voorfinanciering investeringen van anderen naar voren. Daarnaast hechten we aan een zorgvuldige uitvoering van onze wettelijke taken. Waar mogelijk voeren we deze taken uit in dienst van bovenstaande prioriteiten. Onze inzet voor waterveiligheid, verkeersveiligheid, een goede coördinatie bij rampen en het verplaatsen en zonodig aan banden leggen van risicovolle bedrijvigheid in en nabij woongebieden zien wij als basisvoorwaarde voor al onze inspanningen.

Dit zijn de hoofdlijnen van onze ambities. We steken onze nek uit en zorgen dat dit gebeurt. We gaan er vanuit dat velen in Overijssel zich ook voor deze doelen zullen inzetten. Dit coalitieakkoord legt de basis voor ons aanbod aan het rijk om op vele fronten samen te investeren in Overijssel!

Inhoudsopgave

	&Overijssel!	3
1	Kwaliteit van de leefomgeving	9
2	Impuls voor werk	11
3	Mobiliteit	13
4	Natuur en duurzaamheid	15
5	Water	17
6	Sociale infrastructuur en cultuur	19
7	Daadkrachtig bestuur	21
8	Aan de slag	23
	Financiële paragraaf	25

1 *Kwaliteit van de leefomgeving*

Overijssel wordt een nog mooiere omgeving om in te wonen en te werken. In binnen- en buitenland staat Overijssel bekend als gebied van aantrekkelijke en dynamische steden in een prachtig landschap.

Integrale aanpak bij ruimtelijke projecten

Ten opzichte van de rest van Nederland heeft Overijssel veel ruimte te bieden. Toch is de ruimte schaars en willen we de kwaliteit van onze leefomgeving verder versterken. Bij grote regionale projecten is het belangrijk om verschillende disciplines te verbinden. Vaak hangen aspecten als waterhuishouding, landschap, natuur, wonen, bedrijvigheid en mobiliteit sterk met elkaar samen. Bij zulke projecten staan wij in voor een integrale aanpak, waarbij op al die deelgebieden gezamenlijk een zo goed mogelijk resultaat wordt behaald.

Grote integrale projecten waar wij ons aan verbinden zijn:

- Aanpak van de stationsomgevingen van Oldenzaal/Hengelo, Almelo, Deventer en Zwolle/Kampen
- IJsseldelta
- Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente en omgeving
- Gebiedsontwikkeling Nijverdal/Koninklijke Ten Cate
- Gebiedsontwikkeling A1-corridor
- Gebiedsontwikkeling Vriezenveen Zuid-Oost

We maken een omgevingsvisie, die krachtig richting geeft aan de ruimtelijke ontwikkeling in Overijssel en tegelijkertijd aan gemeenten ruimte biedt voor lokale keuzes. We bundelen de afzonderlijke plannen voor ruimte, water, milieu en verkeer in één integrale Omgevingsvisie Overijssel. Door één omgevingsverordening te maken, dragen we bij aan verdere ontbureaucratisering en deregulering. Mede naar aanleiding van klimaatverandering en sociaal-economische trends geeft de omgevingsvisie antwoord op de volgende beleidsvragen: ruimtelijke kwaliteit, de verschillende ontwikkelingsnelheden binnen de provincie, de relatie tussen mobiliteit en sociaal-economische ontwikkeling, problemen in het stedelijk leefmilieu, de wisselwerking stad-platteland, wonen en werken in het landschap, de toekomst van de landbouw, duurzaam energiegebruik, genieten van water met droge voeten en de kwaliteit van natuur en landschap. We gaan door met onze samenwerking met gemeenten en andere partners in het Atelier Ruimtelijke kwaliteit, het programma Ruimtelijke kwaliteit en het programma Reanimatie industrieel en agrarisch erfgoed. De risicokaart gebruiken we voor het maken van een omgevingskaart.

Wonen en werken in Overijssel

Ons doel is dat Overijssel zowel in de stad als op het platteland een hoogwaardig woon- en werkklimaat biedt.

We blijven voortgaande woningbouwproductie in Overijssel stimuleren, mede door inzet van de regeling Bouwimpuls. De aandacht komt daarbij steeds meer te liggen op geschiktheid voor doelgroepen als ouderen en starters (betaalbare woningen!) in het landelijk gebied, statushouders en dak- en thuislozen. Ook de bestaande woningvoorraad heeft in dit opzicht onze aandacht. Gemeenten hebben de ruimte om woningen in kleine kernen, dorpen en buurtschappen te bouwen, voor lokale behoefte. In buurtschappen moet woningbouw de ruimtelijke kwaliteit en de landschappelijke structuur altijd versterken.

We dragen bij aan het stedelijk woonklimaat via het lopende Grote Steden Beleid (GSB), diverse acties in dit coalitieakkoord en de inzet van onze reguliere taken. Verder concentreren we ons de komende periode op:

- ondersteuning van multifunctionele voorzieningen in achterstandswijken via een doorontwikkeling van het Kulturhusconcept (als bijdrage aan de wijkaanpak van gemeenten en het Rijk)
- een tiental door de stedelijke netwerken geselecteerde boegbeeldprojecten.

In trendstudies en kennisateliers werken we samen met de steden toe naar de evaluatie van het GSB in 2009. We gaan uit van voortzetting van het GSB na 2009, maar zullen dan bezien welke aanpassingen gewenst zijn in inhoud en methodiek.

Wij geven ruimte aan de eigen groei van lokaal gewortelde bedrijven op lokale bedrijventerreinen. Voor die bedrijven kan uitbreiding van lokale bedrijventerreinen worden toegestaan op basis van een kwantitatief en kwalitatief bedrijventerreinenplan dat de gemeente heeft afgestemd met haar buurgemeenten. Voorwaarde is altijd goede landschappelijke inpassing en ruimtelijke kwaliteit, waarbij een advies van het Atelier Ruimtelijke Kwaliteit door de gemeente wordt meegewogen. Het 'aard en schaal'-criterium uit het Streekplan wordt in de nieuwe Omgevingsvisie vervangen door een kwalitatieve benadering. Tot dat moment hanteren wij als interpretatie dat er geen kwantitatieve beperking geldt voor de bedrijventerreinen van de vijf grote steden in stedelijke netwerken en de streekcentra Steenwijk en Hardenberg. Voor de kleine kernen hanteren wij een beperking tot 0,5 ha voor een bedrijf; voor de grotere kernen geven wij ruimte tot in principe 1 ha; voor grotere kernen met extra werkgelegenheidsfunctie tot in principe 2 ha. Voor verplaatsingen ter verbetering van de leefomgeving, overlastbeperking en revitalisering of herstructurering geldt geen beperking in omvang. De kwaliteitswinst van deze verplaatsingen dient uiteraard wel inhoudelijk te worden onderbouwd.

Vitaal landelijk gebied

Aan de combinatie van landbouw en natuur danken we de bijzondere kwaliteit van het landschap van Overijssel. Die combinatie versterken we door kansen voor de landbouw te scheppen, te investeren in natuur en ruimte te creëren voor water. Om hierbij concrete resultaten te blijven boeken, zetten we de samenwerking met gemeenten en waterschappen door via gebiedsgericht werken (GGW).

Een vitaal landelijk gebied vraagt naast innovatie van de landbouwsector ook om de ontwikkeling van nieuwe economische dragers in het landelijk gebied en versterking van de vitaliteit van kleine kernen. Met ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke inpassing als voorwaarde willen we daarom ruimte bieden aan paardenhouderijen, zogenaamde knoopen en grotere wooneenheden t.b.v. mantelzorg. Het beleid voor hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen en onze inzet om ontsierende bebouwing te vervangen zetten we door.

Toekomst voor de landbouw vraagt ontwikkelingsruimte voor boerenbedrijven. De regeling voor jonge boeren verlengen we met 4 jaar. De nieuwe Omgevingsvisie Overijssel zal agrariërs ruimte bieden voor grotere bouwblokken, ook ten behoeve van dierenwelzijn.

In de reconstructiegebieden blijven we verplaatsingen van intensieve veehouderij stimuleren. Om ongerechtvaardigde ongelijkheid te voorkomen stellen we een aantal faciliteiten ook beschikbaar buiten de reconstructiegebieden. Daarbij brengen we een aantal verschillende regelingen onder een noemer, zoals vitaliteit kleine kernen en stimulering Kulturhusen.

Kulturhusen leveren een grote bijdrage aan vitale kernen in het landelijk gebied. Wij blijven aan startinvesteringen bijdragen. De exploitatie van Kulturhusen vinden we vervolgens een lokale verantwoordelijkheid. Verdere ontwikkeling van de formule is nodig, onder meer om een duurzaam sluitende exploitatie makkelijker mogelijk te maken.

Ruimte voor de natuur staat soms op gespannen voet met wonen en werken op het platteland. Zinnige combinaties zijn echter mogelijk door de verdere ontwikkeling van 'groene en blauwe diensten', d.w.z. een vergoeding aan agrariërs en landgoedeigenaren voor landschapsbeheer, en het samengaan van landbouwactiviteiten met waterfuncties, recreatie en toerisme. De regeling voor 'groene en blauwe diensten' wordt geëvalueerd.

2 *Impuls voor werk*

Werk is belangrijk om mee te doen aan de samenleving. De werkgelegenheid ontwikkelt zich voor-
spoedig in Overijssel, maar in Twente blijft de werkgelegenheid voor specifieke groepen op de
arbeidsmarkt achter. De werkgelegenheid wordt deels (inter-)nationaal bepaald.

Op (boven-)regionale schaal gaat het om vestigingsfactoren als bereikbaarheid, gekwalificeerd
personeel, kwaliteit van de leefomgeving en (culturele) voorzieningen.

Essentieel voor de versterking van de regionale economische structuur is het samenbrengen van
innovatief vermogen, creatief ondernemerschap en kennisintensieve maakindustrie. In clusters van
bedrijven en kennisinstellingen ontstaan netwerken, die kansen oppakken voor nieuwe processen,
producten en markten. De provincie stimuleert dit soort verbindingen.

We geven ruimte aan de ontwikkeling van bedrijvigheid. We benutten onze strategische ligging
tussen de Randstad en het (inter-)nationale achterland en de toeristische aantrekkingskracht van
Overijssel.

Bedrijven, kennisinstellingen en arbeidsmarkt

Wij concentreren onze inzet op die clusters die het meest bijdragen aan de werkgelegenheid. In de
kennisintensieve maakindustrie zijn product vernieuwingen essentieel. Creativiteit (en de creatieve
industrie) zien wij dan ook als een van de dragers van de regionale economie.

Wij geven voorrang aan de snelle start van de projecten uit de Innovatieroute Twente. Het
Kennispark Twente ondersteunen we als middel om bedrijvigheid en kennis bij elkaar te brengen.

We zetten de Innovatieagenda Oost-Nederland ('Pieken in de delta') met kracht voort. Samen met
Gelderland steunen we de ontwikkeling van de Triangle, waarin de universiteiten Twente,
Wageningen en Nijmegen met het bedrijfsleven samenwerken op de speerpunten technologie,
gezondheid, en voeding.

De motor van de economische ontwikkeling zijn de ondernemers in het MKB die kennis omzetten in
productie. Door startende en groeiende ondernemers te faciliteren versterken we de regionale
economische dynamiek. De aansluiting van jongeren op het werkaanbod is hét knelpunt voor
ondernemers én voor het perspectief van de jeugd. We ondersteunen die aansluiting met leer-,
werk- en stageplaatsen. Daarbij hebben we aandacht voor het aanbod aan hoger opgeleiden én voor
het realiseren van kansen voor minder hoog opgeleiden.

Om de rol van jongeren in innovatie en productie te ondersteunen, zorgen we samen met bedrijven
en kennisinstellingen voor een aantal nieuwe lectoraten en leerstoelen. Deze zijn gericht op
maatschappelijke vraagstukken zoals gebiedsontwikkeling en startende ondernemingen.

Herstructurering bedrijventerreinen

Ons doel is ondernemers een zo goed mogelijk vestigingsklimaat te bieden. In Overijssel zijn veel
verouderde bedrijventerreinen, die opgeknapt moeten worden om een goed alternatief te blijven
voor uitbreiding met nieuwe bedrijventerreinen. Omwille van de kwaliteit van de leefomgeving
kunnen verouderde bedrijventerreinen soms een nieuwe functie krijgen.

De aanpak van verouderde bedrijventerreinen is primair een taak van gemeenten en bedrijven.
Echter, veel projecten overstijgen de schaal van de gemeente, zowel wat betreft omvang als
complexiteit. Het tempo van herstructureringen ligt daardoor te laag. De provincie speelt een
sleutelrol in de (boven)regionale markt van vraag en aanbod van bedrijventerreinen. Vanwege de
verschillende provinciale beleidsdoelen die hiermee gemoeid zijn investeren wij de komende periode
in het stimuleren van herstructurering. Om grotere projecten vlot te kunnen trekken verhogen we
het maximumbedrag van de huidige subsidieregeling.

Recreatie en toerisme

Beleving is bij recreatie en toerisme de trend. De landschappelijke waarde en stedelijke kwaliteit van Overijssel bieden volop kansen. De provincie ondersteunt de verdere ontwikkeling van streekgebonden cultuur als onderdeel van het toeristisch product. We dragen bij aan fiets- en wandelpaden, paarden-, mountainbike- en vaarroutes. We scheppen ruimtelijke mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit van de verblijfsaccommodaties.

Creatieve ondernemers werken met verschillende aanbieders samen aan arrangementen, die de belevingswaarde voor de toerist vergroten. Deze arrangementen trekken bezoekers naar landgoederen, agrariërs, winkels en toeristische attracties, die ieder hun bijdrage leveren aan de beleving van Overijssel. Wij ondersteunen dit soort verbindingen. De provincie ondersteunt ook de ontwikkeling van het 'merk Overijssel' en de verschillende regionale 'merken' daarbinnen. Het Gelders-Overijssels Bureau voor Toerisme zal hiertoe nadrukkelijker moeten samenwerken met de Regionale Bureaus voor Toerisme.

3 Mobiliteit

De economische ontwikkeling van Overijssel gaat gepaard met meer mobiliteit. Mensen moeten in staat zijn zich zo vrij, snel en veilig mogelijk te verplaatsen. De uitdaging is om te zorgen voor een goede landschappelijke inpassing van infrastructuur en bovendien zo min mogelijk schade aan milieu en luchtkwaliteit.

Wegverkeer

Op een aantal plekken in Overijssel loopt het verkeer te stroef. Door forse investeringen realiseren we komende jaren belangrijke verbeteringen in het wegennet in Overijssel. Voor de aanpak van knelpunten op het rijkswegennet zetten we ons in om de benodigde rijksmiddelen versneld bijeen te krijgen. Voor die versnelling zijn we bereid tot voorfinanciering en het besluitvormingsproces te organiseren.

We verbinden ons aan:

- Snelle start van de aanleg van het wegdeel van Zwolle richting Raalte
- Opwaardering van de N35 tot een 2x2 strooks autoweg tussen Zwolle en Almelo
- Opwaardering van de N340 Zwolle – Ommen richting een 2x2 strooks autoweg
- Een 2x1-rijstrook 100km/h-weg N18 van Enschede tot Varsseveld
- Verbetering van aansluitingen van provinciale wegen op de A1 en de A28
- Aanpak door het rijk van de opwaardering van de N50 tot een A50
- Aanpak door het rijk van de aanleg 2x3 stroken op de A1 en de A28.
- Versnellen van de rondweg Stadshagen ten behoeve van de ontsluiting van Zwartewaterland

In deze projecten nemen wij de extra kosten voor verbetering van de verkeersveiligheid mee. Bovendien ontwikkelen we met partners als gemeenten en politieregio's een breed programma voor vergroting van de verkeersveiligheid. We hebben investeringen buiten beschouwing (pm) gelaten, die voortvloeien uit het Provinciale Verkeers- en Vervoers Plan (PVVP)/Dynamische beleidsagenda voor na 2011.

Openbaar vervoer

Ons doel is zoveel mogelijk mensen mobiliteit te bieden en bovendien landschap en luchtkwaliteit te beschermen. Daarom versterken we het openbaar vervoer in Overijssel door:

- Hoogwaardig Openbaar vervoer Zwolle-Kampen
- Ruimtelijke en economische ontwikkeling van de stationsomgevingen van Zwolle en Kampen in verband met de aanleg de Hanzelijn.
- Verkennen van verbetering traject Zwolle-Emmen en Twente-Emmen.
- Aanpak stationsomgevingen (incl. fietsenstallingen)
- Invoeren van een kwartier-busdienst in Deventer
- Aansluitingen in openbaar vervoer verbeteren en laagdrempeliger maken van regiotaxi
- Actuele reisinformatie bij haltes

Daarnaast zorgen we ervoor dat het voor reizigers herkenbaar wordt voor welk openbaar vervoer de provincie Overijssel verantwoordelijk is. In de nieuwe concessieverleningen vanaf 2009 zullen we verdere beperking van de uitstoot van het busvervoer realiseren. Ter voorbereiding starten we proeven met alternatieve brandstoffen. We experimenteren met gratis openbaar vervoer voor specifieke doelgroepen als jeugd en ouderen bij enkele culturele of sportieve evenementen.

Goederenvervoer over water

We bevorderen de bereikbaarheid van economische centra in Overijssel via het water. We zetten in op

- Twentekanaal, goed bevaarbaar voor tenminste 3 laags containervaart;
- IJsselmeer, Ketelmeer en IJssel, goed bevaarbare vaarroutes voor de "shortsea"-vaart, die moeten worden opgenomen in het Trans Europese Netwerk;
- Goede ontsluiting van de Zuiderzeehaven bij Kampen.

Fietsen

Fietsen maken we aantrekkelijker. Dit doen we door investeringen in fietssnelwegen en –paden, beveiligde stallingen bij knooppunten van openbaar vervoer en veilige oversteekplaatsen op provinciale wegen voor schoolgaande kinderen. We richten een fietsplatform op om kennis van verschillende partners te bundelen. We zoeken afstemming met het fietsplatform dat de provincie Gelderland opricht.

4 *Natuur en duurzaamheid*

Overijssel als een groene, duurzaam schone provincie. Dat is onze ambitie. Sociaal-economische ontwikkeling in een kwalitatief goede leefomgeving. Inzetten op duurzaamheid is dus vanzelfsprekend. Duurzaamheid is de groene draad van dit coalitieakkoord. Het gaat daarbij om de speerpunten van 'Investeren in duurzaam Overijssel': energie en klimaat, veilige en gezonde leefomgeving, duurzaam ondernemen, biodiversiteit, innovatie en voorlichting en educatie.

Groene alliantie voor duurzame energie

Samen met een groot aantal partners uit bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden sluiten we een energiepact Overijssel. Gezamenlijk stellen we een lange termijn perspectief op voor een innovatieve en duurzame energievoorziening in Overijssel. Doel van dit pact is een substantiële reductie van schadelijke uitstoot. Voorbeelden van acties van verschillende partners in dit energiepact zijn:

- Demonstratiepark duurzame (bio-)energie
- Warmteterugwinning in de tuinbouw met ontwikkeling van "de kas als energiebron"
- Extra impuls energiewinning uit afval
- Energiebesparing in bestaande bouw, met eigenaren als gemeenten, corporaties, bedrijven en financiers.
- Duurzame logistiek, met vooraanstaande logistieke bedrijven
- Decentrale energievoorziening in wijken
- Betrekken van burgers door energiebesparingsacties
- Verduurzaming van de verlichting van provinciale wegen

Door enkele pilots met bussen op alternatieve brandstoffen bereiden we ons voor op een grootschalige verduurzaming van het busvervoer bij de nieuwe concessieverlening in 2009. We onderzoeken de mogelijkheden van uitbreiding van het distributienetwerk van alternatieve brandstoffen omwille van een doorbraak in het gebruik van deze brandstoffen. De provincie beproeft in haar eigen wagenpark eveneens auto's op alternatieve brandstoffen.

Bij de actualisatie van de vergunningen van alle bedrijven leggen we accent op energiebesparing. Bovendien maken we met de grootste energieverbruikers in hun vergunningen afspraken over duurzaam energieverbruik.

Naleving en handhaving

We geven bedrijven vertrouwen waar mogelijk en treden duidelijk op waar nodig. Veel Overijsselse ondernemers zien het belang van milieuregelgeving. Door goede voorlichting bevorderen we nalevingsgedrag. We zullen sterker dan voorheen verschil maken tussen bedrijven met een positief milieugedrag, waar we minder gedetailleerd regelen en toezicht houden, en bedrijven waar we milieu-inspanningen afdwingen door strakke voorschriften en nauwgezet handhaven. Deregulering en vermindering van bestuurslasten blijft een speerpunt. We zoeken samenwerking met Enschede en Zwolle voor het opzetten van een gezamenlijk loket voor de omgevingsvergunning. Met Zwolle, Kampen, het Waterschap Groot-Salland en het ministerie van VROM starten we een pilot voor een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie voor de omgevingsvergunning.

Sanering in uitvoering

We maken vaart met de uitvoering van het meerjarenprogramma bodemsanering. Na jaren van studie en overleg realiseren we nu de aanpak van:

- Olasfaterrein in Olst
- Teerput in Vasse

Ernstig verontreinigde waterbodems en asbestverontreinigingen in de bodem zijn de afgelopen jaren intensief aangepakt. Deze actieve aanpak zetten wij voort.

Investeren in natuur

Natuur zien wij als essentieel onderdeel van het landschap in Overijssel. De komende jaren versnellen we onze investeringen in de ecologische hoofdstructuur (EHS) met een volledige realisatie in 2018 als streefbeeld. Voor de robuuste verbindingen volgen wij de planning van het Rijk. De EHS achten we van belang voor versterking van natuur en landschap, recreatie, waterberging, bestrijding van verdroging en een aantrekkelijk woonmilieu. Door zelf een extra investering aan te bieden willen we met het Rijk afspreken dat het zijn aandeel versneld bijdraagt. Deze extra investeringen worden ingezet om verplaatsing van landbouwbedrijven mogelijk te maken, waardoor agrariërs meer toekomstperspectief wordt geboden en de realisatie van de EHS wordt versneld. Ook zetten we de toepassing van een revolving fund voort.

Bij het bepalen van de (bijgestelde) grenzen van de EHS en de robuuste verbindingen houden we rekening met ecologische en economische overwegingen. Wij zetten niet in op onteigening ten behoeve van natuur en bestrijding van verdroging. Met innovatieve oplossingen versterken we gelijktijdig natuur, economische ontwikkeling en cultuur in de vorm van landgoederen.

Zo snel mogelijk laten we beheerplannen opstellen voor de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Als de Natura 2000-doelen onhaalbaar of onbetaalbaar blijken dan heroverwegen wij onze inzet voor deze gebieden.

Door extra investeringen versnellen we het 'behoud door ontwikkeling' van de nationale landschappen Noord-Oost Twente en IJsseldelta. We dagen het Rijk uit om ook zijn aandeel versneld te leveren.

5 Water

We koesteren de waarde van water voor ons landschap. De Overijsselse rivieren kunnen bij hoog water echter een bedreiging zijn voor vele Overijsselaars. Bovendien hebben we voor natuur, recreatie en landbouw voldoende water nodig van goede kwaliteit. Klimaatverandering stelt ons nu, maar ook op langere termijn, voor grote uitdagingen.

Waterveiligheid

Alle inwoners moeten voldoende beschermd zijn tegen hoog water. Technische oplossingen als dijkversterking zijn niet afdoende. De rivier moet ruimte krijgen voor variaties in de waterafvoer. De bescherming tegen water verweven we met doelen op het gebied van natuur, werkgelegenheid, landbouw, mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit. Een samenhangende aanpak is bij waterprojecten het devies. Wij verbinden ons aan:

- Ruimte voor de IJssel door de volgende projecten:
  - Hoogwatergeul bij Kampen (IJsseldelta);
  - Dijkverlegging Westerholte;
  - Olster Uiterwaarden;
  - Keizers- en Stobbewaarden (Deventer)
  - Bolwerksplas, Worp en Ossenwaard (Deventer)
  - Scheller en Oldeneler Buitenwaarden (Zwolle)
- Ruimte voor de Vecht/Regge door:
  - Rivierverruiming en dijkverbetering, met behoud en versterking van het unieke landschappelijke karakter van laaglandrivier met aantakking van meanders, geulen en hanken.

Waterveiligheid is een belangrijke factor voor de nieuwe Omgevingsvisie Overijssel en bepaalt mede de locatie van nieuwe woon- en werkgebieden.

Waterkwaliteit

Wij zetten in op verbetering van de waterkwaliteit. De kwaliteit van het water is van belang voor natuur en landbouw, maar ook voor de mens vanwege drinkwatervoorziening en recreatie. Wij zetten ons binnen de voorwaarden van de Kaderrichtlijn Water in voor verbetering van de waterkwaliteit. Aangezien het in de aard van water ligt om van hoog naar laag te stromen kunnen we niet anders dan hierbij in een stroomgebied samen werken. Dit betekent een duidelijke taakverdeling met de waterschappen, maar ook effectieve samenwerking met onze (Duitse) burens. We leggen de focus op het afstemmen van normen en kaders op het gebied van water, natuur, milieu en ruimtelijke ordening.

Wij garanderen een goede kwaliteit drinkwater voor alle Overijsselaars. Daarom behouden wij ons aandeel in waterbedrijf Vitens. Daarbij streven we een maatschappelijk verantwoord dividend na.

Genieten van water

Naast de technische en soms bedreigende aspecten van waterbeheer hebben we steeds meer oog voor de schoonheid van water. Water in Overijssel versterkt de ruimtelijke kwaliteit en is daarom een belangrijke factor in onze visie op de omgeving. In veel projecten biedt water ook economische waarde. In bestaande overleggen agenderen we de multifunctionele inzet van water.

6 *Sociale infrastructuur en cultuur*

Kwaliteit van leven staat of valt met hoe verschillende mensen, oud en jong, traditioneel en modern, van oorsprong Overijssels of met andere wortels met elkaar omgaan in onze samenleving. Samenleven ontstaat door de actieve participatie van mensen aan gezamenlijke activiteiten. Door daaraan mee te doen en elkaar bij te staan ('noaberschap') integreren mensen van alle gezindten en achtergronden in de Overijsselse samenleving, allochtonen en autochtonen. Mensen zijn zelf mede verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun samenleving. Overheden moeten garant staan voor de randvoorwaarden waardoor mensen hun verantwoordelijkheid ook kunnen nemen. Veel sociale en culturele voorzieningen zijn vooral lokaal van aard. De provincie is er voor regionale voorzieningen.

Toekomst voor de jeugd

We verbeteren de kwaliteit van de jeugdzorg door een aanpak die de maatschappelijke kansen van jeugdigen en jongeren daadwerkelijk vergroot. We beperken de wachttijd. In 2007 stellen we geen extra middelen ter beschikking, maar zoeken met onze partners naar (onorthodoxe) verbeteringen in de hele keten van de jeugdzorg, waarbij de zorg zowel efficiënter als beter wordt. De winst zoeken we in innovaties in de samenwerking met betrokken partners als gemeenten, zorgkantoren en zorginstellingen. Vanaf 2008 investeren we in deze (onorthodoxe) verbeteringen.

Beperking van de wachttijden en optimale kansen voor onze jeugd begint met voorkomen dat kinderen in de problemen raken. In een programma Jeugd en Gezin werken we met gemeenten en Rijk samen aan vroegsignalering en opvoedingsondersteuning. Hiertoe voeren we in alle Overijsselse gemeenten een digitaal vroegsignaleringssysteem in. De ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin ondersteunen we actief.

Senioren, vrijwilligers en sport

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van de sociale infrastructuur en lokale voorzieningen. Voor voorzieningen en projecten die de slagkracht van gemeenten te boven gaan, zal de provincie zich inzetten. Om te voorkomen dat provincie en gemeenten elkaar voor de voeten lopen, kiezen we voor een scherpe taakafbakening door onze inzet naast jeugd te concentreren op senioren, vrijwilligers en sport. Participatie en integratie zijn onze leidraad bij de volgende acties:

- Investeren in randvoorwaarden voor de deelname van senioren in de samenleving (wonen, versterking openbaar vervoer en regiotaxi, ruimte voor mantelzorg, stimuleren vrijwilligerswerk door senioren, sport, culturele voorzieningen en evenementen, recreatie en toerisme)
- Versterking van sportinfrastructuur (revolving fund sportaccommodaties, ruimte voor ongeorganiseerde sportbeoefening, breedtesport)
- Goede en meer ondersteuning van vrijwilligers (waaronder ook investeringen in multifunctionele centra zoals Kulturhusen en aandacht voor mantelzorgers, hospices/palliatieve zorg)

Wij geven een extra impuls aan sportaccommodaties in Overijssel. Gemeenten kunnen hiervoor een eenmalige bijdrage van 5 euro per inwoner tegemoet zien, toe te voegen aan investeringen van gemeenten en particuliere initiatieven. Gemeenten kunnen deze bijdrage uiteraard in gezamenlijke bovenlokale projecten investeren.

Cultuur

Wij waarborgen de aanwezigheid van een basisinfrastructuur van culturele voorzieningen door ondersteuning van (boven-)regionale musea, podia, festivals en steunfuncties: de Fundatie/Nijenhuis, Orkest van het Oosten, Nationale Reisopera, Introdans, Overijsselse poppodia en jeugdtheater. Cultuureducatie, streekcultuur en het vernieuwingsproces van de bibliotheken horen daar bij.

Wij stimuleren cultuur in relatie tot de ontwikkeling van creatieve industrie en als impuls voor gebiedsontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit. We investeren extra in enkele beeldbepalende culturele evenementen, die aansluiten op het specifieke karakter van onze provincie, zoals een landgoederenfestival met (inter-)nationale uitstraling, "Onweerstaanbaar Overijssel".

We investeren in een versneld programma voor het inlopen van achterstand in de restauratie en revitalisering van monumenten als industrieel, cultureel en agrarisch erfgoed en kerkgebouwen.

7 *Daadkrachtig bestuur*

Een daadkrachtig, herkenbaar en klantgericht openbaar bestuur is nodig voor het bereiken van onze ambities. De rol van de provincie is voor veel burgers niet duidelijk. Inwoners van Overijssel hebben te weinig inzicht gehad in besluiten of projecten die op provinciaal niveau spelen. Terwijl die besluiten en projecten grote invloed op de kwaliteit van het leven in Overijssel hebben.

Onze visie is dat onze rol als middenbestuur gericht is op praktische samenwerking met burgers, bedrijven, kennisinstellingen, gemeenten, waterschappen en andere maatschappelijke organisaties, ieder vanuit eigen verantwoordelijkheden en kwaliteiten. Samenwerking begint bij de inhoudelijke visie op patronen in de maatschappij: Welke betekenis hebben die? Welke agenda vormen we op grond daarvan samen met onze partners?

Vervolgens is doorzettingskracht nodig om gezamenlijke projecten gerealiseerd te krijgen. We vormen 'vitale coalities' waar samenwerking de doorslag kan geven. Niet volgens een vastgeroest stramien van taken, bevoegdheden en ingewikkelde bureaucratie, maar met arrangementen die het best aansluiten op de maatschappelijke uitdaging waar het om gaat. We beperken ons niet tot regie. We participeren in de realisatie van projecten.

We hechten aan onze waarborgfunctie via (inter-bestuurlijk) toezicht, handhaving en andere wettelijke bevoegdheden. We geven anderen zoveel mogelijk ruimte om hun verantwoordelijkheden zelf in te vullen. Maar waar (boven-)regionale belangen in het geding zijn, kiezen we als provincie nadrukkelijk profiel en treden we strak op. We durven te confronteren op punten die de kernwaarden van onze provincie raken.

Heroriëntatie

We heroriënteren ons op wat de provincie zelf doet en wat we aan gemeenten of andere instellingen kunnen overlaten. Bij de begroting 2008 zullen we een aantal kleine subsidieregelingen beëindigen, overdragen of hergroeperen, waarvan de (boven-)regionale betekenis beperkt en/of de provinciale bijdrage relatief klein is. We denken onder meer aan de regeling integrale veiligheid, het fonds bedrijfsverplaatsingen, het bundelen van diverse regelingen rond wonen, diverse regelingen rond sociale infrastructuur en sociale actie dan wel het inzetten van bestaande adviescommissies en steunfuncties bij het toedelen van middelen voor onder meer cultuurbereik en armoedebeleid.

Herkenbaar voor de burger

In onze communicatie naar de media en burgers laten we duidelijker zien wat wij doen. We tonen profiel, daadkracht en lef. Inhoudelijke maatschappelijke debatten over provinciale thema's blijven we stimuleren via het Debatcentrum Overijssel en het nieuwe Overijssels Trendbureau. Beide staan open voor samenwerking en medegebruik door onze partners. Het programma 2007 van het Trendbureau zullen we vaststellen in overleg met die partners. We denken hierbij aan de volgende onderwerpen: sociaal-economische uitval, effecten van klimaatverandering, sociaal-economische verschillen in de ontwikkeling van regio's, ontwikkeling van de zorgvraag.

Daarnaast stellen we burgers in staat inhoudelijk bij te dragen aan belangrijke projecten, bijvoorbeeld door beleidsalternatieven aan te dragen. Burgerparticipatie wordt een gangbaar onderdeel van ons beleid. Daarbij maken we van tevoren duidelijk hoe we de bijdrage van burgers benutten. Bovendien koppelen we terug over wat er met die inbreng gedaan is en waar het toe geleid heeft.

Dienstverlening: overtref verwachtingen

Ons doel is een uitmuntende dienstverlening aan burgers en tal van organisaties waar wij zaken mee doen. Samen met Overijsselse gemeenten richten we één fysiek en elektronisch overheidsloket op voor alle diensten van de overheid (via het D!Impact-project). Door slimme ICT en inrichting van processen sluiten we aan op de behoeften van verschillende burgers, bedrijven en andere instellingen.

De gemeente is in onze ogen de eerst aangewezen plek als loket voor de burger. Dat kan ook voor provinciale diensten gelden. Hiertoe zijn forse investeringen nodig in digitalisering van vergunningen, subsidies, dossiers etc. Om desinvesteringen en langs elkaar heen werkende systemen te voorkomen, doen wij alles samen met gemeenten en in afstemming met andere provincies. We zetten ICT-mogelijkheden ook in bij verdere deregulering en ontbureaucratisering.

Resultaat door samenwerking

In verschillende, innovatieve arrangementen geven we vorm aan samenwerking met Overijsselse partners als gemeenten, waterschappen, bedrijven en kennisinstellingen. Voorbeelden zijn het Innovatieplatform Twente, het Atelier Ruimtelijke kwaliteit, gebiedsgericht werken, samenwerking bij trendstudies en 'shared services'.

Gebiedsgericht werken (GGW) zetten we met kracht voort. Door met gemeenten gebiedsgericht samen te werken zorgen we ervoor dat de vele verschillende acties ten behoeve van een vitaal landelijk gebied elkaar versterken. Op basis van de uitkomsten van de onlangs gehouden evaluatie verbeteren we de aansluiting tussen de 'frontoffice' en de lijnverantwoordelijkheden. We handhaven de bestaande gebiedsindeling, maar we gaan flexibel om met het betrekken van aangrenzende gemeenten. Om te benadrukken dat wij echt als partners van gemeenten en waterschappen aan de gebiedsoverleggen deelnemen, zal wat ons betreft een onafhankelijk voorzitter deze overleggen voorzitten.

Ook met stedelijke netwerken zetten we onze samenwerking (GSB) voort door gezamenlijk strategische agenda's per stedelijk netwerk op te stellen. Deze strategische agenda's bevatten de projecten met (boven-) regionale betekenis waar provincie en stedelijk netwerk samen in optrekken.

We werken met alle Overijsselse gemeenten graag samen, maar dit mag niet tot bestuurlijke drukte leiden. Daarom geen overleggen en structuren zonder concreet te bereiken resultaat. Wij verbinden ons wel aan de inhoudelijke samenwerking, onder meer in de vernieuwde samenwerking met Twente aan de boegbeelden van de Twentse agenda. Indien aan de orde, zullen wij het Rijk laten weten bereid te zijn de (provinciale) 'plustaken' van de regio Twente weer voor onze rekening te nemen.

Samenwerking met de provincie Gelderland is nodig om onze ambities te kunnen realiseren op het gebied van innovatie, de ontwikkeling van de regio Stedendriehoek, grensoverschrijdende samenwerking met Noordrijn- Westfalen, ruimte voor de rivier, toerisme en cultuur. Daarbij staan we open voor nieuwe terreinen waar samenwerking kansen biedt. Bij parallelle belangen trekken we samen op bij lobby-activiteiten in Den Haag en Brussel.

Voor het succes van ons maatschappelijk investeringsprogramma en ter ondersteuning aan de doelen en belangen van onze partners in Overijssel versterken wij onze lobby-inzet in Den Haag en Brussel.

Internationalisering

Aandacht voor de internationale omgeving (EU, Duitse bureaus, partners en kansen elders in Europa of daarbuiten) is noodzakelijk om de doelen uit dit coalitieakkoord te bereiken. Onze partners in Europa kiezen we zo doelgericht mogelijk. Op de terreinen veiligheid, mobiliteit, milieu, water, natuur, economie en ruimtelijke ordening blijven we een initiatiefrijke en actieve rol spelen in de grensoverschrijdende samenwerking met de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Op diverse terreinen is meer aandacht nodig voor de uitvoering van Brussels beleid. Ook zijn er kansen voor beïnvloeding van EU-beleid. Door gerichte coalities met andere Europese regio's kunnen we onze beïnvloedingskracht op voor ons belangrijke onderwerpen in Brussel vergroten.

8 *Aan de slag*

De ambities van dit coalitieakkoord zijn fors. Dit zal het uiterste vragen van bestuur, ambtelijke organisatie en alle partners waar we mee samenwerken. Het gaat niet om geld alleen. Het gaat er om onze middelen en kwaliteiten om te zetten in maatschappelijk effect. We vormen hiervoor 'vitale coalities' waarin we elkaars kwaliteiten aanvullen. We werken daarmee voorbij de grenzen van individuele organisaties.

Onze ambitie vraagt om een doorontwikkeling van de bestuurlijke en ambtelijke sturing. Het nieuwe college van Gedeputeerde Staten zal na zijn aantreden bepalen hoe de sturing en collegiale samenwerking rond projecten wordt uitgewerkt. Ook ambtelijk zetten we in op het verstevigen van de aansturing van programma's en projecten. We richten de organisatie daar op in. We versterken onze interne expertise voor (ruimtelijke) ontwikkelingsprojecten onder meer door middel van projectondersteuning. Daarnaast stellen wij een normering op voor de voorbereidingskosten bij majeure investeringsprojecten.

Wij sturen de omvang van de ambtelijke organisatie door het limiteren van het personeelsbudget. We dragen de directie op te zorgen voor maximale efficiency door het flexibel inzetten van de formatie.

De directie zorgt in de loop van 2007/ 2008 voor het bijeenbrengen, stroomlijnen en fundamenteel herontwerpen van de belangrijkste reguliere werkprocessen. Onze uitgangspunten zijn concentratie op hoofdtaken, slank ('lean') organiseren vanuit ICT-kansen en klantgerichte dienstverlening. Het gaat om: vergunningverlening, handhaving, subsidie-afhandeling (inclusief Europoloket), gebiedsgericht werken en de interne processen op het gebied van inkoop, financieel en juridisch advies en ICT-ondersteuning. Op de hiermee gemoeide formatie verwachten wij een efficiencyvoordeel van minimaal € 1,2 miljoen structureel. Deze ruimte zetten we in voor de noodzakelijke versterkingen van de organisatie op de speerpunten van dit coalitieakkoord.

Investeringsagenda

Wij beschouwen de opbrengsten uit onze energie-aandelen als maatschappelijk vermogen dat wij herinvesteren in duurzame voorzieningen voor de Overijsselse samenleving op het terrein van fysieke, economische en sociale infrastructuur. Voor de komende collegeperiode hebben wij een investeringsagenda opgesteld met de zes programmalijnen, zoals genoemd in de inleiding. De totale omvang bedraagt ruim € 450 miljoen aan investeringen en voorfinancieringen (dit betreft rentelasten ten behoeve van een totaal bedrag van € 50 miljoen voorfinanciering) .

De investeringsagenda wordt financieel gedekt door de groeiende ontwikkelingsreserve. De ontwikkelingsreserve wordt daartoe opnieuw ingedeeld volgens de 6 programmalijnen van dit coalitie-akkoord. Eerder gedane toezeggingen nemen we daar uiteraard in op.

Met de investeringsagenda verbinden wij ons aan de daadwerkelijke oplossing van een aantal belangrijke maatschappelijke problemen. Dit betekent dat de provincie de doorslag wil geven in de realisatie van een aantal grote projecten van (boven-)regionaal belang. We doen dat door initiatief te nemen, projectcoalities te smeden en waar nodig extra middelen toe te voegen aan de inzet van anderen. Dit gaat verder dan subsidiëring. We investeren financieel, bestuurlijk en organisatorisch om die projecten tot een goed einde te brengen.

De bijgevoegde investeringsagenda is een voorlopig aanbod, dat voor de begroting 2008 zal worden uitgewerkt. Het komend half jaar zullen wij onze samenwerkingspartners, rijk, gemeenten, waterschappen, instellingen en bedrijven, actief benaderen om zich bij de projecten van deze agenda aan te sluiten. Doel is dat alle onderdelen worden gedragen door krachtige coalities, met voldoende capaciteit en middeleninzet, mede door benutting van rijksmiddelen en Europese

fondsen. In sommige gevallen zijn extra investeringstoezeggingen nodig van andere overheden. Wij dagen hen daartoe uit.

In voorkomende gevallen zullen wij voorfinanciering aanbieden om investeringen van partners te kunnen vervroegen. Binnen de verschillende programmalijnen kunnen ook 'revolving' constructies worden toegepast, waarbij een geïnvesteerd bedrag na realisatie van het project terugvloeit en opnieuw kan worden ingezet.

Voortgang is voor ons essentieel. Jaarlijks passen we de verdeling van middelen aan naar aanleiding van de voortgang en inhoudelijke ontwikkeling van projecten. Als bij bepaalde projecten onvoldoende zicht op feitelijke realisatie ontstaat, dan zullen wij de nu aangegeven inzet heroverwegen. We hanteren een dynamische investeringsagenda, waarbinnen prioriteiten kunnen worden verschoven naar kansrijkere projecten. Bij de jaarlijkse bijstelling zullen eventuele extra vermogensopbrengsten leiden tot extra inzet binnen de investeringsagenda.

Financiële paragraaf

Ontwikkelingsreserve

De Ontwikkelingsreserve wordt ingezet voor de dekking van de Investeringsagenda. De inkomsten van deze reserve begroten wij als volgt:

Prognose inkomsten Ontwikkelingsreserve

alle bedragen x € 1.000,--

		2007	2008	2009	2010	2011
Reeds gestort in Ontwikkelingsreserve per november 2006	132.000					
Verwachte meeropbrengst dividend Essent t.o.v. reguliere begroting, geoormerkt als storting in de Ontwikkelingsreserve		42.000	32.000	32.000	32.000	32.000
Eenmalige extra dividenduitkering		112.000				
Afroken vermogensoverschotten door het Rijk			pm	pm	pm	pm
Vrijval reserve achtergestelde lening Essent ten gunste van de Ontwikkelingsreserve		39.200				
Cumulatieve inkomsten Ontwikkelingsreserve	132.000	325.200	357.200	389.200	421.200	453.200

De tabel laat zien dat de ruimte in de Ontwikkelingsreserve de komende jaren groeit tot ruim € 450 miljoen. In de dynamische investeringsagenda is dit bedrag voorlopig toegewezen aan investeringsprojecten in de zes nieuwe programmalijnen. Definitieve bestemming vindt jaarlijks plaats bij de perspectiefnota en de begroting.

Projecten uit de investeringsagenda voorzien in ruim voldoende mate ook in rijksdoelen. Wij gaan er daarom van uit dat met het Rijk overeenstemming kan worden bereikt over de voorgenomen 'afroning provinciale vermogensoverschotten' ten behoeve van de realisatie van rijksdoelen uit het Regeerakkoord.

Actualisatie budgettaire perspectief

Het budgettaire perspectief is voor het laatst bepaald bij de vaststelling van de begroting 2007 in november 2006. Dit perspectief wijzigt als gevolg van:

- het vrij beschikbare saldo van de jaarrekening 2006;
- recente besluitvorming door Provinciale Staten;
- doorwerking moties/amendementen die zijn aangenomen bij de begroting 2007;
- het toevoegen van de jaarschijf 2011;
- autonome ontwikkelingen: onverwachte/onvoorziene, onontkoombare en onuitstelbare ontwikkelingen buiten onze invloedssfeer.

Per saldo resulteert voor de komende jaren de volgende ruimte:

Saldi begroting/meerjarenraming

alle bedragen x € 1.000,--

	algemene reserve	2007	2008	2009	2010	2011
Totaal financiële ruimte peildatum februari 2007: d.w.z. gereserveerde ruimte nieuw beleid plus saldi begroting/meerjarenraming	11.832	826	14.315	19.145	20.154	16.463

In de komende perspectiefbrief geven wij een nadere uitwerking van het budgettaire perspectief. De beschikbare ruimte in de meerjarenraming zetten we in voor de doelstellingen van dit coalitieakkoord.

Hierna volgt een overzicht van de Investeringsagenda (ten laste van de Ontwikkelingsreserve) en een overzicht van de begrotingsintensiveringen (ten laste van het budgettaire perspectief).

Dynamische investeringsagenda 2007-2011

(alle bedragen x € 1.000.--)

	2007-2011	Toelichting
1. Kwaliteit van de leefomgeving		
Stationsomgevingen Oldenzaal/Hengelo, Almelo, Deventer, Zwolle/Kampen	23.500	
Stationsomgevingen Steenwijk en Hardenberg	1.500	
Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente en omgeving	9.000	Betreft € 7 mln. provinciale investering en € 2 mln. rentekosten voor € 10 mln. voorfinanciering.
Gebiedsontwikkeling Nijverdal/ Koninklijke Ten Cate	5.000	
Gebiedsontwikkeling A1-corridor	pm	
Gebiedsontwikkeling Vriezenveen	3.000	
Voortzetting GSB beleid 2010/2011 (waaronder wijkcentra)	8.400	
Doorontwikkeling Kulturhusen/vitaliteit kleine kernen	6.000	
2. Impuls voor werk		
Innovatie en kennisintensieve maakindustrie	30.000	Eerder gelabeld: € 50 mln. Uitgangspunt is € 30 mln. t/m 2011 en € 20 mln. na 2011.
Gebiedsontwikkeling Kennispark Twente	5.000	
ICT - breedband/diensteneconomie	6.000	
Herstructurering bedrijventerreinen	20.000	Eerder gelabeld: € 30 tot € 40 mln. Uitgangspunt is inzet van € 20 mln. t/m 2011, € 10 tot € 20 mln. daarna. In begroting 2007 opgenomen: € 3,5 mln.
3. Mobiliteit		
2x2 N35 (prov. aandeel) - 1e fase	30.000	Eerder gelabeld: € 19 mln. In begroting 2007 opgenomen: € 0,35 mln. (procesgeld).
N340 (1e fase)	40.000	Eerder gelabeld: € 40 mln. In begroting 2007 opgenomen: € 0,2 mln (procesgeld).
N18 (2x1 vrijliggend)	15.000	Eerder gelabeld: € 15 mln. Via besluitvorming PS is dit bedrag toegezegd t.b.v. onderhandelingen met het Rijk.
Maatregelen ontsluiting Zwolle	pm	
Aansluitingen A1 / A28	15.000	Plus pm n.a.v. lopende MIT gebiedsstudie
Brug Ramspol	1.000	
Hoogwaardig Openbaar Vervoer Zwolle-Kampen	5.000	Eerder gelabeld € 5 mln.
Laagdrempeliger Regiotaxi	2.000	
Doorstroming OV, 1e fase	2.000	Incl. frictieproblemen aansluiting buslijnen
Kwartierdienst Deventer	2.000	
Milieuvriendelijk streekvervoer vanaf 2009	6.000	Incl. pilots en uitstraling vanaf 2007
Reisinformatie op haltes	2.000	
Faciliteiten voor fietsen	6.000	
Benuttingsmaatregelen PVVP	5.000	Eerder gelabeld: € 5 mln. In begroting 2007 opgenomen: € 2,5 mln.
PVVP/Dynamische beleidsagenda	pm	

	2007-2011	Toelichting
4. Natuur en duurzaamheid		
Vitaal landelijk gebied (autonoom deel pMJP)	43.000	Eerder gelabeld: € 35 mln. T/m 2011 € 8 mln extra voor Groen Blauwe diensten. In begroting 2007 opgenomen: € 6 mln.
Versnelde realisatie EHS 2018	24.000	Betreft € 20 mln provinciale investering en € 4 mln rentekosten over € 20 mln voorfinanciering.
Versnelde realisatie Nationale landschappen IJsseldelta en NO Twente (tekort rijksbijdrage)	11.000	Betreft € 7 mln provinciale investering en € 4 mln rentekosten over € 20 mln voorfinanciering.
Energiepact Overijssel	12.000	
Waterbodems, teerput Vasse	4.000	
5. Water		
Hoogwatergeul Kampen/ Gebiedsontwikkeling IJsseldelta	50.000	Eerder gelabeld: € 30 tot € 50 mln. Door PS inmiddels beschikbaar gesteld: € 10 mln - Knoop Hanzelijn, € 20 mln - grondaankoop en € 1,5 mln - proceskosten.
Hoogwatergeul/uiterwaarden Olst	10.000	Eerder gelabeld: € 10 mln.
Maatregelen Waterkwaliteit en - kwantiteit	5.000	
Ruimte voor de Vecht, 1e fase	5.000	
6. Sociale infrastructuur en cultuur		
Sociale Infrastructuur (jeugdzorg, sport, vrijwilligers en senioren)	20.000	Eerder gelabeld: € 10 tot € 30 mln voor jeugd, vrijwilligers, senioren en sport. In begroting 2007 opgenomen: € 2,05 mln.
Sportaccommodaties	5.000	
Basisinfrastructuur culturele voorzieningen	5.000	
Landgoederenfestival 'Onweerstaanbaar Overijssel'	4.500	
Streekcultuur	1.250	
Restauratie en revitalisering industrieel, cultureel en agrarisch erfgoed en kerken	5.000	
Totaal	453.150	

Begrotingsintensiveringen 2007-2011

Saldi begroting/meerjarenraming

Totaal financiële ruimte, peildatum februari 2007

algemene reserve
11.832

alle bedragen x € 1.000,--

2007	2008	2009	2010	2011
826	14.315	19.145	20.154	16.463

Intensiveringen bestuursperiode 2007-2011

2007	2008	2009	2010	2011
------	------	------	------	------

1. Kwaliteit van de leefomgeving

Bouwimpuls wonen, langer zelfstandig wonen, starters op woningmarkt
Effectuering ruimtelijk beleid, ruimtelijke kwaliteit, ontwikkelingsplanologie, stedelijke vernieuwing (ISV)
Landelijke niet-reconstructiegebieden (Regionale Ontwikkeling Overijssel)
Natura 2000 – beheerplannen
Agrarische jongeren

	5.000	5.000	5.000	5.000
	2.250	2.250	2.250	2.500
	1.000	1.000	1.000	1.000
	150	150	150	150
	200	200	100	100

2. Impuls voor werk

Toerisme – KITO (o.a. duurzaam toerisme)
Toerisme - promotie / marketing
Kennisintensieve maakindustrie
Voortijdige schoolverlaters

	500	500	500	500
	500	500	500	500
	200	200	200	200
	250	250	250	250

3. Mobiliteit

Compensatie verlaging BDU groei

300	600	900	1.200	1.500
-----	-----	-----	-------	-------

4. Natuur en duurzaamheid

Bodemsanering/bodembescherming
Herijking VROM-regelgeving
Implementatie nieuwe wet en regelgeving milieu (Wabo)
Milieuhandhaving

	200	200	2.200	2.200
180				
	900	900	900	900
			45	45

5. Water

Water-samenwerking Roemenië

	75	75	75	75
--	----	----	----	----

6. Sociale infrastructuur en cultuur

Zorg en participatie
Integraal jeugdbeleid (alcoholpreventie)
Stichting Samenwerkende Turkse Organisaties
Islamitische maatschappelijke activering

	1.000	1.000	1.000	1.000
	200	200	200	200
	70	70	70	70
		100	100	100

7. Daadkrachtig bestuur

ICT/E-dienstverlening
Positionering/profilering
Jongerenraad
Internationale samenwerking
Debatcentrum
Omgevingsvisie
Relatiebeheer
Trendbureau
Algemeen veiligheidsbeleid
Externe veiligheid (MEVO)

Totaal

Budgettair perspectief na intensiveringen 2007-2011
11.832
Onttrekking aan algemene reserve
Budgettair perspectief totaal

Algemene reserve
11.832
1.160

2007	2008	2009	2010	2011
------	------	------	------	------

	1.600	3.262	4.770	5.254
	350	350	350	350
	50	50	50	50
	375	375	375	375
	100	75	50	25
400	400	100		
	200	200	200	200
150	300	300	300	300
	pm	pm	pm	pm
				250

1.030	16.470	18.207	21.835	23.094
--------------	---------------	---------------	---------------	---------------

2007	2008	2009	2010	2011
-205	-2.155	938	-1.681	-6.631
205	2.155		1.681	6.631
0	0	938	0	0

Colofon

Datum

april 2007

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

www.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl